

Nederlands actieplan duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen 2021 t/m 2025 (2030).

1. Inleiding

Dit actieplan laat zien hoe Nederland invulling geeft aan de vereisten van de Richtlijn 2009/128/EG betreffende duurzaam gebruik pesticiden (hierna: SUD¹). Het actieplan beschrijft, in de volgorde van de artikelen van de SUD, de vastgestelde beleidsvoornemens en acties waarmee invulling wordt gegeven aan die vereisten.

Het Nederlands beleid voor gewasbescherming in de landbouw voor de periode 2020 - 2030 is vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030² (hierna 'het Uitvoeringsprogramma') en vormt voor het landbouwkundig gebruik het belangrijkste beleidsdocument waarop dit actieplan is gebaseerd. Bij meerdere paragrafen zal worden verwezen naar dit Uitvoeringsprogramma. Het Uitvoeringsprogramma bevat de (tussen)doelen en acties ter realisatie van de drie strategische doelen uit de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 'naar een weerbare planten en teeltsystemen'. In het Uitvoeringsprogramma zijn doelen, tussendoelen, tijdpad en acties uit de beleidsnota Gezonde Groei Duurzame Oogst overgenomen voor zover nog aan de orde, zoals bijvoorbeeld (tussen)doelen ten aanzien van waterkwaliteit (gekoppeld aan de Kaderrichtlijn Water en/of de Drinkwaterrichtlijn³).

Het Uitvoeringsprogramma loopt tot 2030. Dat betekent dus ook dat acties waar dit actieplan naar verwijst dezelfde tijdshorizon hebben. Een nationaal actieplan dient echter volgens de SUD minimaal om de vijf jaar opnieuw te worden bezien. Afhankelijk van eventuele nieuwe ontwikkelingen en afspraken in het kader van voortgang van het Uitvoeringsprogramma, zal in het verlengde daarvan dit actieplan voor de periode 2026 tot en met 2030 worden geactualiseerd.

In de Europese Unie staan de SUD en de actieplannen van lidstaten niet op zichzelf. De *Verordening toelating gewasbeschermingsmiddelen* (EG) 1107/2009 stelt regels voor de goedkeuring van werkzame stoffen in de EU en aan de toelating van gewasbeschermingsmiddelen in lidstaten zodat alleen middelen die veilig voor mens, dier en milieu worden bevonden, op de markt mogen worden gebracht. Aanvullend biedt de *Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden* "een kader .. voor de totstandbrenging van een duurzaam gebruik van pesticiden door vermindering van de risico's en de effecten van pesticidengebruik op de menselijke gezondheid en het milieu en door bevordering van het gebruik van geïntegreerde plaagbestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken, zoals niet- chemische alternatieven voor pesticiden." (SUD, artikel 1).

Verordening (EG) 1185/2009 inzake statistieken over pesticiden biedt lidstaten een 'gemeenschappelijk kader voor de systematische productie van communautaire statistieken over het op de markt brengen en het gebruik van pesticiden die gewasbeschermingsmiddelen zijn', en beïnvloedt daarmee ook geharmoniseerde indicatoren die zijn gebaseerd op die gegevens. *Verordening (EU) 2017/625 inzake officiële controles* biedt kaders voor handhaving en inspectie door lidstaten en het kader waarbinnen de Europese Commissie de lidstaten mag controleren (audits).

Gedurende de geldingsduur van dit actieplan wordt de SUD geëvalueerd en in mei 2020 heeft de Europese Commissie in de Van boer tot bord-strategie (COM(2020) 381) aangekondigd om in het eerste kwartaal van 2022 met een voorstel tot wijziging van de richtlijn te komen. Tevens heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend voor een nieuwe verordening die statistieken over landbouw moet integreren (SAIO verordening) met mogelijk ook consequenties voor statistieken over pesticiden. Mogelijk dat dit betekent dat dit actieplan nog in de lopende periode geactualiseerd zal moeten worden. Ook in het kader van het Uitvoeringsprogramma worden acties uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld op het gebied van monitoring en het vaststellen van indicatoren, die aanleiding kunnen geven om dit actieplan op onderdelen tussentijds aan te vullen.

Hierna wordt geschetst hoe met het huidige beleid in de komende jaren invulling wordt gegeven aan de artikelen 4 tot en met 15 van de Richtlijn.

---

¹ SUD: Sustainable Use Directive

² [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

³ Kaderrichtlijn water - Richtlijn 2000/60/EG; Drinkwaterrichtlijn - Richtlijn 98/83/EG

2. Doelen en indicatoren – artikel 4

In artikel 4 wordt beschreven aan welke inhoudelijke eisen een nationaal actieplan (NAP) dient te voldoen. Zo dient een actieplan in te gaan op kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema's om gebruik en risico's van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen en geïntegreerde gewasbescherming (IPM) en alternatieve benaderingswijzen te bevorderen ter beperking van de afhankelijkheid van die middelen. Tevens dient een actieplan indicatoren te bevatten voor toezicht op gebruik van stoffen die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid, zoals stoffen die volgens Verordening (EG) 1107/2009 in aanmerking komen om te worden vervangen. Tenslotte dient een actieplan te beschrijven hoe uitvoering is gegeven aan de overige artikelen in de SUD. Daar wordt in de volgende paragrafen (artikel 5 - 15) invulling aan gegeven.

Doelen en maatregelen ter vermindering van gebruik en risico's en bevordering IPM

Landbouwkundig gebruik

Het Uitvoeringsprogramma geeft een uitwerking van drie strategische doelen van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 om het gebruik en de risico's van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen:

1. Plant en teeltsystemen zijn weerbaar
2. Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden
3. Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.

Acties die bijdragen aan de realisatie van deze drie strategische doelen, zorgen ervoor dat de behoefte aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en risico's daarvan voor mens en milieu afnemen. Ze beogen de doorontwikkeling en toepassing van de beginselen van IPM te versnellen die gericht zijn op preventieve en niet-chemische maatregelen, monitoring van ziekten, plagen en onkruiden en zo doelgericht mogelijk gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De streefdoelen zijn in het Uitvoeringsprogramma nader uitgewerkt in tussendoelen met een tijdspad voor:

- de ontwikkeling van instrumentarium en kennis voor de teler;
- het initiëren van een dalende trend in de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen en
- afname van overschrijdingen van waterkwaliteitsnormen, emissies naar het milieu en residuen op producten

Voor de afname van overschrijdingen van waterkwaliteitsnormen zijn kwantitatieve doelen geformuleerd, ter implementatie van de KRW, met als einddoel geen normoverschrijdingen in 2027.

De doelen zijn samengevat in bijlage 1. Voor een verdere beschrijving van de strategische doelen, tussendoelen en tijdschema's wordt verwezen naar paragraaf 3.5 van het Uitvoeringsprogramma (pg 22-24). Aanvullend daarop bestaat het voornemen om de tussendoelen op het gebied van weerbare teelten en verbinding landbouw en natuur nog verder te concretiseren. De aan de doelen gekoppelde acties zijn beschreven in paragraaf 4.1 (monitoring en geïntegreerde aanpak), 4.2 (preventie), 4.3 (toepassen van technische en biologische maatregelen), 4.4 (doelgerichte bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden met gewasbeschermingsmiddelen met zo min mogelijk neveneffecten), 4.5 (emissie reducerende maatregelen), 4.6 (residubeperkende maatregelen), 5.2 (verbinding bouwstenen weerbare teeltsystemen) en 5.3 (Omgevingsfactoren die van invloed zijn op het realiseren van een transitie naar weerbare planten en teeltsystemen).

In het kader van het Uitvoeringsprogramma wordt een monitoringsysteem ontwikkeld. Uitgangspunt is het jaarlijks monitoren van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma (tussendoelen en acties) aan de hand van enkele relevante indicatoren, zodat waar nodig het uitvoeringsprogramma geactualiseerd of bijgesteld kan worden. Indien daaruit voor het actieplan relevante indicatoren naar voren komen, zal het actieplan daar tussentijds op worden aangepast.

Professioneel gebruik buiten de landbouw en particulier gebruik

Professioneel gebruik buiten de landbouw:

Uitgangspunt in het huidige beleid is: geen professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Vanwege een gerechtelijke uitspraak in 2020 is een wettelijk verbod daartoe nu onverbindend. Het streven is herstel van dit verbod in 2022. Door toepassing van een geïntegreerd beheer op die terreinen, is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet nodig. Een (tijdelijke) uitzondering kan alleen worden gemaakt, als het gebruik van die middelen onvermijdelijk is, omdat alternatieven technisch niet beschikbaar zijn of financieel niet uitvoerbaar. Sinds 2017 wordt elke twee jaar beoordeeld of een uitzondering kan vervallen, of dat een extra uitzondering nodig is (bijvoorbeeld vanwege nieuwe gezondheidsrisico's of risicovolle organismen als gevolg van klimaatverandering).

Onderzoek heeft aangetoond dat sinds het (voormalig) verbod een aantoonbare verbetering heeft plaatsgevonden van de kwaliteit van het oppervlaktewater dat voor de drinkwaterbereiding wordt gebruikt (voor glyfosaat concentraties en normoverschrijdingen) en dat er een aannemelijk verband is met het verbod.

Rijkswaterstaat zal het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beëindigen aan het eind van 2021. Voor sportvelden is met sportorganisaties en terreinbeheerders afgesproken dat na 2022 geen gewasbeschermingsmiddelen meer worden gebruikt en tot die tijd alleen tegen een beperkt aantal onkruiden, ziekten en plagen.

Met ProRail is afgesproken om in 2025 het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen uit te faseren mits de pilots, die nu worden uitgevoerd, succesvol zijn en er haalbare betaalbare alternatieven op de markt zijn

Particulier gebruik:

Ook voor het particulier (niet-professioneel) gebruik geldt als uitgangspunt: geen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen indien alternatieven beschikbaar zijn. Om dat doel te bereiken wordt ingezet op gedragsbeïnvloeding. Een verbod is minder geschikt, onder meer vanwege het risico dat particulieren overstappen naar het gebruik van niet-toegelaten producten zoals bijvoorbeeld chloor, waarvan de risico's niet zijn beoordeeld en waarvan het gebruik mogelijk niet veilig is voor mens, dier en milieu. In de periode 2017-2020 is de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen op basis van glyfosaat meer dan 70% gedaald.

Indicatoren voor stoffen die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid

Stoffen die waterkwaliteitsnormen overschrijden

Nederland kent een uitgebreid stelsel van sloten, weteringen, (ring)vaarten, kanalen, beken en rivieren die grenzen aan landbouwpercelen. Door de alom aanwezigheid van oppervlaktewater in Nederland is de aanwezigheid van resten van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater een indicatie van de aanwezigheid van deze stoffen in het milieu in zijn algemeenheid. Er is een uitgebreid monitoringsmeetnet voor gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. De gegevens worden vastgelegd en gepubliceerd op de openbare website www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl.⁴ en grondwater. Het monitoringmeetnet wordt gebruikt om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de waterkwaliteitseisen in het kader van de Kaderrichtlijn water (KRW) en Drinkwaterrichtlijn. De monitoring geeft informatie over stoffen die aanleiding geven tot extra bezorgdheid in geval van veel voorkomende en herhaalde normoverschrijdingen.

→ Emissiereductieplannen

Met de brancheorganisatie van producenten van gewasbeschermingsmiddelen (Nefyto) is afgesproken dat zij voor werkzame stoffen van gewasbeschermingsmiddelen waarbij het aannemelijk is dat er een verband is tussen toepassing van die stof en de overschrijdingen van ecologische waterkwaliteitsnormen, emissiereductieplannen (ERP) opstellen. Er zijn inmiddels 18 emissiereductieplannen opgesteld. Voor twee nieuwe stoffen wordt een analyse uitgevoerd. Uit de monitoringsgegevens blijkt dat het aantal normoverschrijdingen voor stoffen waarvoor een ERP is opgesteld, in veel gevallen is afgenomen. [Emissiereductieplan – Toolbox Emissiebeperking \(toolboxwater.nl\)](#)

→ Maximale dosering per ha per jaar

Van vier stoffen⁵ is aannemelijk dat een overschrijding van toelatingscriteria veroorzaakt wordt door zogenaamd gestapeld gebruik; het gebruik van verschillende gewasbeschermingsmiddelen met dezelfde werkzame stof op hetzelfde perceel met als effect dat er teveel van die stof in het milieu terecht komt. Voor gewasbeschermingsmiddelen met minstens één van die vier werkzame stoffen heeft het Ctgb het gebruiksvoorschrift zodanig aangepast dat gestapeld gebruik niet meer is toegelaten zodra de maximumdosering is bereikt.

In paragraaf 9 (artikel 11) zal nader worden ingegaan op de bescherming van het aquatisch milieu en drinkwater.

*Stoffen (azolen) die mogelijk kunnen leiden tot resistentie van *Aspargillus fumigates* voor humane geneesmiddelen tegen schimmels*

---

⁴ Voor enkele gewasbeschermingsmiddelen zijn geen geschikte analysetechnieken beschikbaar. Voor die middelen biedt de Nationale Milieu Indicator (NMI) informatie over milieurisico's.

⁵ abamectine, esfenvaleraat, chlorantraniliprole, deltamethrin

Aspergillus fumigatus komt algemeen voor in het milieu. Voor gezonde mensen vormt de schimmel geen gevaar, maar patiënten met een verzwakt immuunsysteem lopen ernstig risico bij infectie van deze schimmel. Patiënten worden behandeld met medicijnen op basis van azolen. Azolen hebben een breed toepassingsgebied, naast medicijnen worden ze ook gebruikt in onder andere biociden en gewasbeschermingsmiddelen (fungiciden). Er is sprake van een resistentieontwikkeling van de schimmel tegen medicijnen op basis van azolen. Dit maakt behandeling van humane infecties moeilijker. In met azolen behandeld bloembollenaafval is resistentie-ontwikkeling aangetoond. Het Ctgb heeft het gebruiksvoorschrift voor azoolhoudende gewasbeschermingsmiddelen bij toepassing in de bloembollenteelt aangepast. Deze maatregelen moeten de resistentieontwikkeling in het bloembollenaafval voorkomen. De effectiviteit van deze maatregelen wordt gemonitord. Nader onderzoek naar hotspots in hout- en industrieel groenaafval en de mogelijke hotspots in een aantal andere teelten loopt.

Stoffen die volgens verordening (EG) 1107/2009 in aanmerking komen om te worden vervangen.

In het meerjarige onderzoeksprogramma 'Kennisimpuls Groene Gewasbescherming' wordt onderzoek gedaan naar teeltsystemen en toepassingstechnieken die leiden tot verminderd gebruik en risico van gewasbeschermingsmiddelen en meer handelingsperspectief voor de teler. Eén van de onderzoeksvragen is, waar mogelijk, te telen zonder gebruik te maken van gewasbeschermingsmiddelen met werkzame stoffen die in aanmerking komen om te worden vervangen. Via de EU geharmoniseerde risico indicator (HRI 1, zie paragraaf 12) en de door de Europese Commissie gehanteerde indicator in het kader van Farm to Fork doelen voor reductie van gebruik en risico's van gewasbeschermingsmiddelen wordt de trend in het gebruik van deze stoffen gevolgd. Informatie over het onderzoeksproject is te raadplegen via <https://www.groenegewasbescherming-bestuivers.nl/nl/ggb/Groene-gewasbescherming-2.htm> <https://research.wur.nl/en/projects/kennisimpuls-groene-gewasbescherming-bo-43-01106-008>

3. Opleiding – artikel 5

Sinds 1996 heeft in Nederland iedereen die als professional gewasbeschermingsmiddelen in opslag heeft, gebruikt, verkoopt of in bezit heeft een Bewijs van vakbekwaamheid ('licentie') nodig. Er zijn meerdere soorten ('niveaus') Bewijzen van vakbekwaamheid, waarin rekening wordt gehouden met de verschillende taken en verantwoordelijkheden van de persoon die de handeling als professional met een middel verricht. In 2019 is de reikwijdte van het opleidingssysteem verbreed tot de adviseurs over het professioneel toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, ook indien die adviseurs geen middelen verkopen (Bewijs van Vakbekwaamheid 'Adviseren'). Uitzondering op de verplichting geldt alleen voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik.

Bureau Erkenningen te Ede is aangewezen als bevoegde autoriteit voor uitvoering van de regelgeving. Het bewijs van vakbekwaamheid geldt voor een periode van 5 jaar en het Bureau Erkenningen verlengt het bewijs indien de houder bewijst over voldoende kennis te beschikken, door het volgen van bijscholingscursussen of door nogmaals examen af te leggen. De opleidingsonderwerpen uit de Richtlijn duurzaam gebruik zijn in regelgeving geïmplementeerd. Ook zijn de voorwaarden ingevuld voor het wederzijds erkennen van opleidingen en bewijzen van vakbekwaamheid uit andere EU lidstaten (gelijkwaardige kwalificaties, opleiding niet ouder dan vijf jaar, beheersing Nederlandse taal).

In 2022 wordt Bureau Erkenningen geëvalueerd.

Website Bureau Erkenningen: www.erkenningen.nl, met informatiebrochure in Nederlands, Engels en Duits.

4. Verkoop van gewasbeschermingsmiddelen – artikel 6

Een distributeur is verplicht ervoor zorg te dragen dat op het moment van verkoop voldoende personeel beschikbaar is om klanten te informeren over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de risico's voor mens en milieu. Dat personeel moet beschikken over een bewijs van vakbekwaamheid. Verkoop vindt alleen plaats aan personen die over het juiste bewijs van vakbekwaamheid beschikken.

De distributeur geeft voorlichting over:

- het juiste gebruik van een gewasbeschermingsmiddel;
- de risico's van dat gebruik voor de gezondheid en voor het milieu, en
- de geldende veiligheidsinstructies voor het gewasbeschermingsmiddel.

Uitzondering op deze informatieverplichting geldt voor distributeurs die uitsluitend middelen voor niet-professioneel gebruik verhandelen. In dat geval is de producent van het gewasbeschermingsmiddel

verantwoordelijk voor het informeren van de gebruiker. De producent stelt de informatie beschikbaar en vermeldt deze informatie tevens op zijn website of in andere media. De retail zorgt ervoor dat de informatie op het moment van verkoop van het gewasbeschermingsmiddel aan de klant wordt verstrekt. De informatie moet eenvoudig te begrijpen zijn en betreft de gebruiksrisico's voor de gezondheid van mens en dier of voor het milieu. Aan de orde komt in ieder geval blootstelling, veilige opslag, veilig gebruik en veilige verwijdering van restanten volgens de geldende regels. Tevens wordt informatie verschaft over alternatieve bestrijdingsmethoden die minder risico opleveren.

5. Informatie en bewustmaking – artikel 7

Gewasbeschermingsmiddelen zijn in meer of mindere mate giftig. Het zijn meestal 'gevaarlijke stoffen', zoals bedoeld in het milieurecht. Daarom is het belangrijk dat zowel professionals als particulieren worden geïnformeerd over de risico's bij het zelf omgaan met deze middelen.

Via de opleidingseisen voor degenen die in professionele zin in gewasbeschermingsmiddelen handelen, erover adviseren en/of toepassen, vindt informatie overdracht en bewustwording plaats (zie artikel 5). Verder bevat het Uitvoeringsprogramma diverse acties gericht op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en het verminderen van risico's voor degenen die gewasbeschermingsmiddelen toepassen en die er door herbetreding aan kunnen worden blootgesteld (paragraaf 4.4.5 Arbeidsomstandigheden).

Het brede publiek wordt over nut, noodzaak en risico's geïnformeerd via bewustwordingscampagnes en berichten in de media. Dat gebeurt door overheid-gefinancierde organisaties en veelal ook door belangenorganisaties, maatschappelijke organisaties en journalistieke berichtgeving. Deskundige instellingen zoals het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) te Utrecht, het Voedingscentrum en Wageningen UR vervullen daarin een belangrijke rol als onafhankelijke wetenschappelijke bron. Op de website van de Rijksoverheid is algemene informatie te vinden en wordt ook ingegaan op veel gestelde vragen. Ook de websites van het College ter beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en de NVWA bevatten informatie voor het brede publiek.

Verder is voorlichting ook gericht op het terugdringen van vermijdbaar gebruik door particulieren zelf. De organisatie 'Milieu Centraal' voert diverse door de overheid gefinancierde voorlichtingsacties uit gericht op vergroten van het milieubewustzijn van het brede publiek bij de keuze of en welk middel gebruikt kan worden. Ook op de door de overheid gefinancierde website van 'Onkruid vergaat' is informatie te vinden over niet-chemische bestrijding voor zowel professionals buiten de landbouw en particulieren

Websites:

www.rivm.nl (NVIC),

www.voedingscentrum.nl (Nederlandse en Engelse taal)

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bestrijdingsmiddelen/gewasbeschermingsmiddelen

(in Nederlandse en andere talen).

www.ctgb.nl (Nederlandse en Engelse taal)

[Gewasbescherming | NVWA](#)

[Bestrijdingsmiddelen en het milieu | Milieu Centraal](#)

<https://www.onkruidvergaat.nl/>

6. Keuring van spuitapparatuur – artikel 8

Sinds 1997 moet in Nederland spuitapparatuur worden gekeurd, tot 2011 betrof dat alleen veldspuiten en boomgaardspuiten. Doel is de 'optimale, bedrijfszekere en veilige inzet van machines voor de gebruiker en zijn omgeving'.

De keuringsverplichting is sinds 2011 uitgebreid en in regelgeving geïmplementeerd om te voldoen aan de SUD. In de looptijd van dit herziene actieplan, zal ook de keuring van installaties om zaaizaad te behandelen met gewasbeschermingsmiddelen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Uitzondering op de verplichte keuring geldt voor eenvoudige apparatuur zoals rugspuiten en handgedragen spuiten.

De onafhankelijke Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek te Wageningen (SKL) draagt zorg voor de uitvoering van de keuring van apparatuur waarmee gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast. De NVWA houdt toezicht. De keuringsfrequentie voor bestaande en nieuwe apparatuur is eens per drie jaar. Voor enkele typen spuitapparatuur en andere apparatuur waarmee gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, waaraan beperkte risico's zijn verbonden, geldt een keuringsfrequentie zes jaar. Deze typen

apparatuur zijn vastgelegd in regelgeving. Keuringen door buitenlandse keuringsinstituten worden in beginsel in Nederland erkend.

Website Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek: www.skлкеuring.nl, in de Nederlandse en de Engelse taal.

7. Spuiten vanuit de lucht – artikel 9

Spuiten met behulp van een luchtvaartuig is verboden.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan vrijstelling verlenen in een noodsituatie, mits uitzonderlijke omstandigheden dat noodzakelijk maken. Daarin worden de bepalingen uit de SUD gevolgd.

De mogelijkheden voor het benutten van drones zijn sterk in ontwikkeling. Drones worden beschouwd als 'luchtvaartuigen' zoals bedoeld in de SUD en het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen met drones valt onder het huidige verbod. Indien nieuwe ontwikkelingen daartoe aanleiding geven (stand van de techniek en teeltsystemen, stand van de wetenschap om risico's te kunnen beoordelen⁶) zal het huidige generieke verbod in ogenschouw worden genomen en mogelijk aangepast binnen de bepalingen van de SUD.

8. Voorlichting van het publiek – artikel 10

Waar paragraaf 5 (artikel 7) vooral betrekking heeft op het informeren van professionals en particulieren over het omgaan met gewasbeschermingsmiddelen, heeft artikel 10 betrekking op voorlichting aan personen die door verwaaiing bij toepassing met gewasbeschermingsmiddelen in aanraking kunnen komen. In de toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen worden de risico's voor omwonenden en passanten beoordeeld en wordt in het bijzonder rekening gehouden met risico's voor gevoelige doelgroepen zoals kinderen.

Het is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van producenten, toeleveranciers en gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen om de communicatie tussen bedrijven en omwonenden te stimuleren. Hun belangenorganisaties (resp. Nefyto, Agrodīs, Cumula en LTO Nederland) hebben daarvoor voorlichtingsmateriaal gemaakt dat te vinden is op hun websites. Het adviseert telers over het rekening houden met omwonenden bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen en helpt omwonenden om inzicht te krijgen in het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in hun omgeving. Doel van deze acties is het vergroten van het wederzijds begrip tussen telers, omwonenden en passanten.

Een aantal omwonenden heeft zorgen over de humane effecten van gewasbeschermingsmiddelen op hun gezondheid. Het RIVM heeft in 2019 een onderzoek gepubliceerd over de blootstelling van omwonenden⁷. Daaruit bleek dat blootstelling inderdaad plaatsvond maar ook dat deze lager is dan waarmee wordt gerekend in de risico beoordeling en dat de grenswaarden die worden gehanteerd in het toelatingsbeleid niet worden overschreden. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de Rijksoverheid het RIVM verzocht de verkenning van de gezondheid van omwonenden van landbouwpercelen te actualiseren⁸. Daaruit bleek dat in het algemeen geldt dat mensen die in de nabijheid (<250 meter) van landbouwpercelen wonen, minder gezondheidsklachten hebben dan mensen met geen of nauwelijks landbouw in de nabije omgeving. Er zijn een paar uitzonderingen op dit beeld; het wonen dicht bij maisteelt, rotatieeteelt bieten/granen/aardappels en graanteelt lijkt samen te gaan met enkele gezondheidsrisico's. De Gezondheidsraad heeft in 2020 een vervolgadvis⁹ uitgebracht over vervolg acties naar aanleiding van het RIVM onderzoek uit 2019 en opgeroepen om 1. De aanpak van verduurzaming van de gewasbescherming voort te zetten en te intensiveren, 2. Aanvullend gezondheidsonderzoek uit te voeren, 3. Monitoring van gebruik en blootstelling en 4. Verbetering van de goedkeurings- en toelatingscriteria op het gebied van cumulatie en neurotoxiciteit). De aspecten 1, 3 en 4 zijn of worden opgepakt in het Uitvoeringsprogramma, waarbij het bij aspect 4 acties betreft gericht op beïnvloeding van EU besluitvorming en EU regelgeving. Over aspect 2 vindt nog nadere besluitvorming plaats.¹⁰

---

⁶ Het UP bevat een actie inzake het optimaliseren van het toetsingskader bv het beoordelen van innovatieve technieken.

⁷ <https://www.bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl/blootstellingsonderzoek>

⁸ [Health survey on people living in the direct vicinity of agricultural plots: additional analyses | RIVM](#)

⁹ [Vervolgadvies gewasbescherming en omwonenden | Advies | Gezondheidsraad](#)

¹⁰ [Gezondheidsraadsadvies gewasbescherming en omwonenden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Het RIVM onderhoudt een website waarin informatie kan worden gevonden over bestrijdingsmiddelen en omwonenden. Ook op de website van de NVWA wordt ingegaan op blootstelling omwonenden. Omwonenden kunnen bij de NVWA melding maken van mogelijk onjuist gebruik en worden gevraagd bij gezondheidsklachten contact op te nemen met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).

Websites

[Home | Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden \(bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl\)](#)

[Gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid | Gewasbescherming | NVWA](#)

[Omwonenden en gewasbescherming - LTO](#)

[Nefyto - Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie - Flyer gewasbescherming en omwonenden](#)

[Gewasbescherming-flyer-A5-ONLINE.pdf \(lto.nl\)](#)

9. Bescherming aquatisch milieu en drinkwater – artikel 11

De PBL-Tussenevaluatie¹¹ van de 2de nota gewasbescherming 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst, 2013-2023' liet zien dat door beleidsmaatregelen en inspanningen van de sector de ecologische kwaliteit van het oppervlakte water, gemeten aan het aantal normoverschrijdingen, is verminderd maar dat de beoogde tussendoel voor 2018 (50 % afname in normoverschrijdingen) nog niet was bereikt¹². (zie ook de paragraaf 3.5 uit het Uitvoeringsprogramma). Om die reden zijn extra maatregelen afgesproken om emissies verder terug te dringen en het tussendoel voor 2023 (95 % afname van het aantal normoverschrijdingen) en 2027 (geen normoverschrijdingen) te realiseren. In eerste instantie zijn in 2015 maatregelen afgesproken voor bedekte teelten (Hoofdlijnenakkoord waterzuivering in de Glastuinbouw) met onder meer een plicht voor een zuiveringsvoorziening van restwater/afvalwater die tenminste 95 % van de gewasbeschermingsmiddelen vermindert. In 2019 zijn als onderdeel van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 ook maatregelen afgesproken voor de open teelten (Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten)¹³ met als doel de emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar de leefomgeving door de landbouw- en tuinbouwbedrijven met open teelten terug te dringen tot nagenoeg nul op 1 januari 2030. Voor de concrete acties wordt verwezen naar het Pakket van Maatregelen, zoals de systematiek voor het vaststellen van beste beschikbare technieken (BBT) voor het verminderen van de drift met ten minste 95%, en de acties in paragraaf 4.5 (emissie reducerende maatregelen) in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030¹⁴.

Op initiatief van LTO Nederland en de Unie van Waterschappen is het programma Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) in het leven geroepen¹⁵. In het programma werken agrarische ondernemers en overheden samen aan de wateropgaven waar Nederland voor staat, waaronder het verminderen van emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlakte- en grondwater via communicatie en voorlichting. Het DAW programma speelt dus een rol bij de uitvoering van de acties uit het hiervoor genoemde Pakket van Maatregelen.

10. Vermindering gebruik of van risico's in specifieke gebieden – art. 12

In het algemeen geldt dat bepaalde maatregelen van toepassing zijn op meerdere artikelen uit de Richtlijn. Maatregelen ter bescherming van het brede publiek kunnen bijvoorbeeld ook de emissies naar oppervlaktewater verminderen.

Gebieden die door het brede publiek of kwetsbare groepen worden gebruikt

Onkruidbestrijdingsmiddelen die op verhardingen worden toegepast, blijken in de praktijk af te spoelen naar het oppervlaktewater en kunnen daardoor leiden tot verslechtering van de oppervlaktewaterkwaliteit en overschrijdingen van drinkwaternormen. Indien zij in de openbare ruimte zoals parkeerplaatsen en trottoirs worden toegepast, zijn de risico's van blootstelling aan het brede publiek relatief hoog.

---

¹¹ [Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd. | PBL Netherlands Environmental Assessment Agency](#)

¹² [Gewasbeschermingsmiddelen en de realisatie ecologische kwaliteit van oppervlaktewater 2018 | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#)

¹³ [Kamerbrief Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen en Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁴ [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁵ [Mededeling | Deltaplan Agrarisch Waterbeheer](#)

Chemische onkruidbestrijding op verhardingen buiten de landbouw is daarom niet wenselijk met uitzondering van nader omschreven situaties. Dit geldt in zijn algemeenheid voor professioneel gebruik buiten de landbouw, dus ook in openbaar groen, parken en sportvelden. Die uitzonderingen worden in de komende jaren geleidelijk aan uit gefaseerd.

Zoals genoemd in paragraaf 8 worden in de toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen de risico's voor omwonenden en passanten beoordeeld en wordt in het bijzonder rekening gehouden met risico's voor gevoelige doelgroepen zoals kinderen. Aanvullend daarop kunnen gemeenten in nieuw op te stellen bestemmingsplannen (Ruimtelijke Ordening) regels opstellen die bijdragen aan het verminderen van het risico op blootstelling. In het belang van een 'goede ruimtelijke ordening' kan een gemeente bij vestiging van een nieuwe bestemming een afstand (van tien tot vijftig meter) als buffer worden aanhouden tussen een agrarische en een woonbestemming om tegemoet te komen aan onderbouwde belangen die raken aan een gezonde en veilige leefomgeving .

Beschermde gebieden als omschreven in Kaderrichtlijn Water, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Ter uitvoering van de Kaderrichtlijn Water worden stroomgebiedbeheerplannen uitgevoerd. De plannen beschrijven hoe en op welke termijn de doelen de ecologische - en drinkwaterkwaliteit van de wateren worden bereikt. Daarnaast en daarmee in samenhang worden beheerplannen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn gehanteerd. Deze beheerplannen beschrijven hoe en op welke termijn de instandhoudingsdoelstellingen in deze richtlijnen worden gerealiseerd. Indien specifieke gebiedsgerichte maatregelen nodig zijn met betrekking tot het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen om die kwaliteits- en instandhoudingsdoelen te realiseren, dienen deze in die (beheer)plannen te worden opgenomen.

Aanvullend zijn er generieke doelen en maatregelen om de risico's voor KRW gebieden te verminderen (zie paragraaf 9 over bescherming aquatisch milieu) en vindt een verkenning plaats naar de toxiciteitsdruk op terrestrische natuurgebieden. Dit naar aanleiding van gemeten resten van gewasbeschermingsmiddelen in natuurgebieden, zonder dat daarbij overigens de toelatingscriteria waren overschreden. *[PM tekst naar aanleiding van uitspraak/hoger beroep in de zaak Milieudefensie/Provincie Drenthe over noodzaak NB-vergunning bij gewijzigd landbouwkundig/gewasbeschermingsmiddelen gebruik in nabijheid N2000 habitat gebieden]*

Recent behandelde gebieden

De toepasser dient andere personen op het bedrijf, zoals werknemers, te informeren welke percelen recent zijn behandeld en hen te attenderen op de wachtermijn voor herbetreding. In ieder geval dient te worden gewacht met herbetreding totdat het gewas is opgedroogd. Indien een langere herbetredingstermijn of andere maatregelen (zoals beschermende kleding) noodzakelijk worden geacht voor toelating van een gewasbeschermingsmiddel, worden deze opgenomen in het wettelijk gebruiksvoorschrift. In het Uitvoeringsprogramma zijn acties opgenomen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden, veelal gericht op kennisverspreiding en voorlichting. (zie paragraaf 4.4.5. in het Uitvoeringsprogramma).

11. Hantering en opslag gewasbeschermingsmiddelen, behandeling verpakkingen en restanten – artikel 13

De opslag van (restanten van) gewasbeschermingsmiddelen moet onder meer plaatsvinden boven een vloeistofdichte of vloeistofkerende vloer of vloeistofdichte lekbak. Die vloer of lekbak is onbrandbaar, hittebestendig en ongevoelig voor inwerking van de middelen. Om schade door lekkage te voorkomen, beschikt de opslag over een opvangvoorziening met een inhoud die groter is dan de inhoud van de grootste verpakking. Opslag van meer dan 400 kilogram gewasbeschermingsmiddelen valt onder de regels voor opslag van verpakte gevaarlijke stoffen. Die regels zijn vastgelegd in de PGS 15 (Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen.¹⁶) Opslag onder de 400 kilogram valt onder de zorgplicht (artikel 2a Wgb).

Lozing naar oppervlaktewater of gemeentelijke riolering is verboden. In de ruimte waar gewasbeschermingsmiddelen worden aangemaakt, zijn dan ook geen afvoervoorzieningen zoals putten aangebracht. Gewasbeschermingsmiddelen moeten worden aangemaakt boven een aaneengesloten bodemvoorziening ter bescherming van de bodem (Besluit activiteiten Leefomgeving, art. 4.714, 4.716)

---

¹⁶ [Titel \(publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl\)](http://publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl)

In het Activiteitenbesluit zijn maatregelen opgenomen voor het reinigen van spuiten¹⁷. Aanvullend daarop zijn in het eerder genoemde Pakket van Maatregelen (zie paragraaf 9) ook maatregelen opgenomen voor zuivering van afvalwater dat bij reiniging van spuitapparatuur ontstaat. Ook hiervoor geldt dat lozing naar oppervlaktewater of gemeentelijke riolering is verboden.

Sinds het begin van de jaren negentig reinigen bedrijven lege verpakkingen, zodanig dat minder dan 0,01% van het oorspronkelijke gewicht van de inhoud in de verpakking achterblijft. Afhankelijk van de aard van het gewasbeschermingsmiddel, wordt de verpakking vervolgens aangeboden als 'bedrijfsafval' of als 'chemisch afval'. Daarvoor is een netwerk van inzamelingslocaties ingericht. De wijze van verwijdering staat op de verpakking vermeld.

Niet-aangebroken verpakkingen worden desgewenst door de distributeur teruggenomen. Aangebroken verpakkingen worden ingeleverd bij de erkende afvalverwerker.

De sectororganisaties voor toelatingshouders/producenten, distributeurs en agrariërs, respectievelijk Nefyto, Agrodis en LTO Nederland, werken samen in de Stichting Restanten van Landbouwbestrijdingsmiddelen (STORL). De stichting heeft het doel de opruiming van verpakkingen en restanten van gewasbeschermingsmiddelen te bevorderen door middel van voorlichting en het verstrekken van een financiële tegemoetkomingen. De huidige systematiek zal worden herzien ten behoeve van een efficiënte inzameling met een betere dekkinggraad voor agrariërs in het hele land, waarbij het in België gehanteerde AgriRecover-model¹⁸ ook in ogenschouw wordt genomen. Invoering van het nieuwe systeem is voorzien in najaar 2022.

Website:

[STORL - Home](#)

12. Geïntegreerde gewasbescherming – artikel 14

Geïntegreerde gewasbescherming (IPM) is een standaard onderdeel van de opleidingsmodules voor training en vakbekwaamheid (zie paragraaf 3, opleiding). De PBL Tussenevaluatie¹⁹ van de 2de nota gewasbescherming (Gezonde groei, Duurzame Oogst, 2013-2023) had als titel 'Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd'. Uit een enquête die voor de evaluatie was uitgevoerd, bleek dat het merendeel van de telers gebruik maakt van IPM stappen en maatregelen om ziekten en plagen te voorkomen en te bestrijden maar dat nog niet alle mogelijkheden worden benut. Er zijn grote verschillen tussen teelten in de mate waarin de stap naar een systeem met geïntegreerde gewasbescherming is gemaakt. Het versterken van de toepassing van IPM is een belangrijk onderdeel van het Uitvoeringsprogramma, zie onder meer de acties beschreven in de paragrafen 4.1 (monitoring en geïntegreerde aanpak), 4.2 (preventie), 4.3 (toepassen van technische en biologische maatregelen), 4.4 (doelgerichte bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden met gewasbeschermingsmiddelen met zo min mogelijk neveneffecten), 4.5 (emissie reducerende maatregelen) en 5.2 (verbinding bouwstenen weerbare teeltsystemen) uit het Uitvoeringsprogramma²⁰.

Belangrijk onderdeel in IPM is een zorgvuldige registratie van de genomen IPM maatregelen. In regelgeving is vastgelegd dat elke teler een gewasbeschermingsmonitor moet bijhouden waarin naast het registreren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook geregistreerd is hoe invulling en uitvoering is gegeven aan de principes van IPM. In het Uitvoeringsprogramma zijn acties opgenomen met betrekking tot de digitalisering en uniformering van de gewasbeschermingsmonitor en databanken met mogelijke IPM maatregelen. Dit is onder meer bedoeld om de gebruikswaarde van de gewasbeschermingsmonitor te verhogen zodat telers beter elkaars gegevens en ervaringen kunnen vergelijken en benutten. Desgewenst kunnen telers de digitalisering en uniformering van de gewasbeschermingsmonitor benutten om transparant kunnen zijn over genomen maatregelen en impact op het milieu en om te gebruiken voor private certificering (keurmerken of toeleverancierseisen). Digitalisering en uniformering zijn ook relevant voor publieke handhaving. In de looptijd van dit herziene actieplan zal de toezichts-instructie om te komen tot een deugdelijke beoordeling van de (nieuwe) gewasbeschermingsmonitor nader worden ingevuld. Indien nodig zullen daarvoor beleidsregels worden vastgesteld.

---

¹⁷ [§ 3.3.2 Activiteitenbesluit milieubeheer](#)

¹⁸ [Agrirecover](#)

¹⁹ [Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd. | PBL Netherlands Environmental Assessment Agency](#)

²⁰ [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Verder wordt gewerkt aan digitalisering van de etiketten van gewasbeschermingsmiddelenverpakkingen, zodat kan worden toegewerkt naar maatwerkvoorschriften voor de teler afhankelijk van de omstandigheden op dat moment (E-Stewardship).

Naast een actie in het Uitvoeringsprogramma om de positie van de adviseur te versterken zodat zij een eenduidig advies verstrekken over innovaties op het gebied van weerbare teeltsystemen, introduceert het ministerie van LNV ook een stimuleringsregeling in het kader van *Innovaties op het boerenerf* waarbij een agrarische ondernemer een voucher kan krijgen voor een één-op-één advies van een onafhankelijke bedrijfsadviseur.²¹

Artikel 14 van de SUD noemt zowel geïntegreerde gewasbescherming (IPM) als biologische landbouw als vormen van landbouw waarbij wordt gestreefd naar een zo'n laag mogelijke inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Het areaal biologische landbouw is in Nederland nog beperkt in omvang. Het kabinet steunt de Raadsconclusies over het biologisch actieplan van de Commissie. In reactie hierop heeft het kabinet aangegeven een nationale strategie voor biologische landbouw op te gaan stellen.

13. Indicatoren – artikel 15

In 2019 zijn EU geharmoniseerde indicatoren vastgesteld, gebaseerd op de afzetgegevens van lidstaten (HRI 1) en het aantal verleende vrijstellingen (HRI 2). HRI 1 geeft daarbij informatie over de trend in de afzet van vier typen werkzame stoffen: laag risico stoffen, gewone stoffen, stoffen die in aanmerking komen om te worden vervangen en niet EU-goedgekeurde werkzame stoffen. Bij de eerste twee categorieën wordt tevens onderscheid gemaakt in chemische stoffen en stoffen op basis van micro-organismen. De indicatoren, met een duiding van de trend van de indicatoren worden gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid.

Website: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/documenten/publicaties/2021/08/05/harmonised-risk-indicator-hri-in-nederland>

Momenteel wordt onderzocht welke aanvullende indicatoren nodig zijn om de voortgang van het Uitvoeringsprogramma te volgen. Naar verwachting zullen daar indicatoren bij zitten die relevant zijn voor implementatie van de SUD, bijvoorbeeld trends in de milieu impact van gewasbeschermingsmiddelen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een biologische oorsprong, toepassing van biologische bestrijders en niet-chemische maatregelen en voorbeelden van goede praktijken. Daarover zal jaarlijks worden gerapporteerd (zie ook paragraaf 1, Inleiding).

---

²¹ [Kamerbrief over voortgang Innovatie op het boerenerf | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Bijlage 1 Strategische doelen en tussendoelen (Zie paragraaf 3.5 Uitvoeringsprogramma)

Strategische doelen:

1. Planten- en teeltsystemen zijn weerbaar;
2. land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden;
3. er zijn nagenoeg geen emissies en residuen.

Tussendoelen

Planten- en teeltsystemen zijn weerbaar

2021

Er is instrumentarium beschikbaar voor de agrarische ondernemer op bedrijfsniveau, die het pakket aan handelingsperspectieven voor het versterken van weerbaarheid inzichtelijk maakt.

Er is instrumentarium beschikbaar die inzicht geeft in de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen binnen weerbare teeltsystemen

2022

Er is een nulmeting van de handelingsperspectieven voor het creëren van weerbaarheid per sector en van de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen binnen weerbare teeltsystemen per sector

2023 /t/m 2030

Er is een dalende trend te zien in de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen als gevolg van de (door)ontwikkeling van weerbare teeltsystemen per sector.

Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden

2021

Er is inzicht in de samenhang tussen plantaardige productie, gewasbescherming en biodiversiteit.

Indicatoren hiervoor worden als prototypen toegepast in de praktijk

2025

Rendabele maatregelen die zowel de weerbaarheid van het teeltsysteem als de biodiversiteit versterken worden toegepast in de betreffende regio's, sectoren en teelten en gewaardeerd door de keten

2030

Rendabele maatregelen die zowel de weerbaarheid van het teeltsysteem als de biodiversiteit versterken zijn gangbaar in de praktijk en gewaardeerd in de keten, ook internationaal.

Nagenoeg geen emissies

2023

- afname van het aantal overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen voor

gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater met 90% ten opzichte van 2013;

- afname van het aantal overschrijdingen van de drinkwaternorm in oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterbereiding, met 95% ten opzichte van 2013;

2027

- nagenoeg geen emissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf het erf en vanuit gebouwen, bij het vullen en uitwendig reinigen van spuitapparatuur en vanuit de glastuinbouw;

- Geen normoverschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen voor gewasbeschermingsmiddelen in oppervlakte water.

- Daarnaast gelden de doelen van de KRW voor 2027. Het uitgangspunt vanuit het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming is dat deze doelen gehaald worden.

2030

- nagenoeg geen emissies meer van gewasbeschermingsmiddelen vanuit de open teelten

Nagenoeg geen residuen

2023

Nagenoeg geen residuen op land- en tuinbouwproducten voor voedselconsumptie.

2027

Nagenoeg geen residuen op land- en tuinbouwproducten voor voedselconsumptie.

2030

Nagenoeg geen residuen op land- en tuinbouwproducten voor voedselconsumptie.

Bijlage 2

Onderstaande geactualiseerde transponeringstabel maakt inzichtelijk op welke wijze de relevante artikelen uit Richtlijn 2009/128 (EG) zijn geïmplementeerd in nationale wet- en regelgeving.

	Artikel uit de Richtlijn duurzaam gebruik	Artikel in nationale wetgeving
4	nationaal actieplan	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 81a
5	Opleiding	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 17 en 18
6	verkoop gewasbeschermingsmiddelen	
	- eerste en tweede lid	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 71 en 73
	- derde lid	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 25b
7	informatie en bewustmaking	behoeft geen implementatie in regelgeving
8	keuring van spuitapparatuur	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 32b Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 8.14
9	spuiten vanuit de lucht	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 29 en 77
10	voorlichting van het publiek	behoeft geen implementatie in regelgeving
11	bescherming aquatisch milieu en drinkwater	
	- eerste lid	dezelfde artikelen als het tweede lid
	- tweede lid, onderdeel a	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27a
	- tweede lid, onderdeel b	Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.78-3.80 en 3.83 Besluit lozen buiten inrichtingen: 3.26
	- tweede lid, onderdeel c	Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.79-3.82 Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.3
	- tweede lid, onderdeel d	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27b Besluit lozen buiten inrichtingen: 3.4
12	reductie gebruik of risico's in specifieke gebieden	
	- aanhef en onderdeel a	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27c
	- aanhef en onderdeel b	Waterwet: 6.2 Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.81 Wet Natuurbescherming: art 2.3 en art 2.4
	- aanhef en onderdeel c	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27d
13	hantering en opslag gewasbeschermingsmiddelen; behandeling verpakkingen en restanten	
	- eerste lid	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 2a Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 32a Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.23b, 3.23d, 3.24, 3.25 en 4.104c Arbeidsomstandighedenbesluit: 3.23, 4.6, 4.7, 8.1, 8.4 en 9.5 Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.93-3.95, 3.98
	- tweede lid	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 8 en 11
	- derde lid	Activiteitenbesluit milieubeheer: 4.1-4.3
14	geïntegreerde gewasbescherming	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 26
15	indicatoren	behoeft geen implementatie in regelgeving